

Název předmětu: Ochrana obyvatelstva a IZS

Téma: Ostatní složky IZS

Cíl:

Student zná ostatní složky IZS a jejich úkoly v rámci IZS.

Úkoly pro samostatnou práci:

Studium povinné literatury, vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma z oblasti legislativy vztahující se k ostatním složkám IZS o rozsahu 5 normostran textu, seminární práce budou prezentovány na semináři.

Povinná literatura:

ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. SPBI Spektrum. Červená řada. ISBN 978-80-7385-007-4. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:23b64bb0-d92e-11e4-8565-005056827e52>

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů.

Doporučená literatura:

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky.

Obsah:

1) Základní pojmy

Složky IZS rozděluje § 4 zákona č. 239/2000 Sb. do dvou skupin, tj. na složky základní a složky ostatní.

Ostatními složkami IZS jsou

- a) vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- b) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- c) ostatní záchranné sbory,
- d) orgány ochrany veřejného zdraví
- e) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,

- f) zařízení civilní ochrany,
- g) neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Dle § 4 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb. se v době krizového stavu „*stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem.*“

Ostatní složky podle § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. „*poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.*“

2) Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

Ozbrojené síly se člení na:

- a) Armádu České republiky (AČR)
- b) Vojenskou kancelář prezidenta republiky
- c) Hradní stráž

Role ozbrojených sil v rámci IZS bude předmětem příští přednášky, kde budou uvedeny další podrobnosti.

3) Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

Dle § 1, odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, patří mezi bezpečnostní sbory:

- a) Policie ČR
- b) HZS ČR
- c) Celní správa ČR,
- d) Vězeňská služba ČR
- e) Generální inspekce bezpečnostních sborů
- f) Bezpečnostní informační služba
- g) Úřad pro zahraniční styky a informace.

Z hlediska svého možného nasazení při řešení mimořádných událostí v IZS má význam Celní správa ČR a Vězeňská služba ČR.

Celní správa ČR je na rozdíl od PČR v gesci Ministerstva financí a je tvořena Generálním ředitelstvím cel a celními úřady s územní působností. Její struktura a činnost je upravena zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky. Z hlediska IZS mohou na vyžádání plnit zejména tyto úkoly:

- a) ostraha důležitých objektů po vyhlášení krizového stavu,
- b) zabezpečování veřejného pořádku ve spolupráci s Policií ČR po vyhlášení krizového stavu,
- c) posílení ochrany na hraničních přechodech v době uzavření Schengenského prostoru.

Vězeňská služba ČR je na rozdíl od PČR v gesci Ministerstva spravedlnosti. Jejími organizačními jednotkami jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Její struktura a činnost je upravena zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráží České republiky. Z hlediska IZS může Vězeňská služba ČR na vyžádání plnit zejména tyto úkoly:

- a) ostraha důležitých objektů po vyhlášení krizového stavu,
- b) zabezpečování veřejného pořádku ve spolupráci s Policií ČR po vyhlášení krizového stavu,
- c) povolání vládou k plnění úkolů Policie ČR na dobu nezbytně nutnou v případě, že síly Policie ČR nejsou dostatečné k zajištění bezpečnosti,
- d) posílení střežení vazebních věznic a věznic při řešení mimořádné události (např. rozsáhlému výpadku elektrické energie),
- e) ostraha a dohled nad příslušníky dobrovolných pracovních skupin pro odstraňování následků mimořádné události (např. povodní), které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody.

Po dobu plnění úkolů Policie ČR mají příslušníci Vězeňské služby ČR stejně oprávnění a povinnosti jako příslušníci Policie ČR, pokud k tomu byli vládou povoláni.

4) Ostatní záchranné sbory

Mezi ostatní záchranné sbory patří

- a) báňská záchranná služba
- b) Vodní záchranná služba Českého červeného kříže (ČČK)
- c) horská služba
- d) Svaz záchranných brigád kynologů ČR
- e) Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti.

Dle § 7 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, je organizace provádějící hornickou činnost „(...) *povinna zajistit báňskou záchrannou službu, vykonává-li práce v podzemí a v případech stanovených Českým báňským úřadem.*“

Hlavní úkoly báňské záchranné služby jsou dle vyhlášky č. 447/2001 Sb. následující:

- a) záchrana lidských životů při haváriích v podzemí
- b) zdolávání havárií
- c) odstraňování následků havárií

Vodní záchranná služba ČČK je zapsaný spolek a kolektivní člen ČČK. Jejím posláním je preventivní a záchranná činnosti na vodních lokalitách v ČR. V rámci IZS provádí zejména záchranné práce a poskytování první pomoci na otevřených vodních plochách.

Horská služba ČČK je zapsaný spolek a kolektivní člen ČČK. Jejím posláním je záchranná činnosti v horském terénu. Vedle tehdejšího občanského sdružení byla v roce 2004 zřízena Ministerstvem pro místní rozvoj Horská služba, o.p.s., která

převzala od 1. ledna 2005 odpovědnost za činnost horské služby. Horská služba v ČR je od toho roku zajišťována na základě součinnosti mezi Horskou službou České republiky, z.s. a Horskou službou, o.p.s.

Svaz záchranných brigád kynologů ČR je zapsaný spolek a kolektivní člen ČČK. Posláním svazu je provádění záchranných prací pomocí speciálně vycvičených psů, vyhledávání pohřešovaných osob v nepřístupném terénu, sutinách, lavinách apod.

Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti je dobrovolná specializovaná složka České speleologické společnosti, z.s. Jejím posláním je záchranná činnost v jeskyních nebo jiných nepřístupných podmínkách, na které je materiálně a odborně připravena.

5) Orgány ochrany veřejného zdraví

Orgány ochrany veřejného zdraví jsou tvořeny zejména následujícími správními úřady:

- a) Ministerstvo zdravotnictví
- b) krajské hygienické stanice

Ministerstvo zdravotnictví zřizuje funkci hlavního hygienika ČR. Hlavní hygienik ČR nařizuje mimo jiné mimořádná opatření při epidemiích, při výskytu zdravotně závadných výrobků apod. na celostátní úrovni. Tutéž úlohu plní na krajské úrovni krajské hygienické stanice.

Kromě výše uvedeného zřizuje Ministerstvo zdravotnictví také zdravotní ústavy a Státní zdravotní ústav, které mimo jiné monitorují zdravotní stav obyvatelstva, přičemž mohou provádět laboratorní vyšetření biologického materiálu.

6) Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

Jedná se o služby zřizované právníckými osobami, které zajišťují odbornou pomoc v případě havárií. Nejvýznamnější z nich jsou z hlediska IZS havarijní služby (zejména v oblasti vodárenství, elektroenergetiky, plynárenství a teplárenství). Držitelé autorizace k podnikání v některé z uvedených oblastí jsou po vzniku havárie povinni zahájit likvidaci následků v souladu s havarijními plány. Odstraňování havárií a obnovení dodávek koordinuje Ministerstvo průmyslu a obchodu, jehož pokyny jsou držitelé autorizace povinni dodržovat.

7) Zařízení civilní ochrany

Dle § 2 zákona č. 239/2000 Sb. je *„zařízením civilní ochrany bez právní subjektivity součástí právnícké osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky“*. Prováděcí vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, rozlišuje následující typy zařízení civilní ochrany:

- a) Zařízení pro zajištění evakuace
- b) Zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci
- c) Zařízení pro nouzové zásobování vodou
- d) Zařízení pro poskytování první pomoci
- e) Zařízení pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí
- f) Zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí
- g) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace terénu
- h) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob a oděvů
- ch) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace věcných prostředků
- i) Zařízení pro zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech
- j) Zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany, skupina výdeje prostředků individuální ochrany.

8) Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Činnost neziskových organizací a sdružení občanů při řešení mimořádných událostí zahrnuje odbornou a humanitární pomoc. GŘ HZS ČR jako garant IZS v současné době spolupracuje v rámci IZS s těmito organizacemi a sdruženími občanů:

- a) Český červený kříž,
- b) Vodní záchranná služba Českého červeného kříže,
- c) horská služba,
- d) Svaz záchranných brigád kynologů ČR,
- e) Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti.